

Ibrat ATAKAV,

Toshkent amaliy fanlar universiteti mustaqil izlanuvchisi

E-mail atakovibrat7@gmail.com

Tel: 903153323

Pedagogika fanlari doktori, dotsent T.Islomov taqrizi asosida

INNOVATIVE METHODS OF TEACHING THE SCIENCE OF EDUCATION THROUGH STUDY TASKS BASED ON LOGICAL THINKING

Annotation

In this article, the use of pedagogical technology in the classroom, interactive methods and educational games school, the use of modern information and communication technologies in teaching elementary education in primary school helps students to think independently, creative research and logical thinking. along with the expansion, ideas are articulated that help them relate what they learn in the lessons to life, increasing their interest.

Key words: Technical, informational, audiovisual active civic position, responsibility, obligation, legal consciousness and culture, deep outlook, healthy beliefs, enlightenment, tolerance, spiritual, ideological, delicate upbringing.

MANTIQIY FIKRLASH ASOSIDA O'Q'UV TOPSHIRIQLARI ORQALI TARBIYA FANINI O'QITISHNING INNOVATSION USULLARI

Annotatsiya

Maqolada 5-6-sinflarda tarbiya fanini o'qitishda o'qituvchilarining darslarda pedagogik texnologiya, interfaol metodlar va ta'limi o'yinlardan, zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish o'quvchilarini mustaqil fikrlashga, ijodiy izlanish va mantiqiy fikrlash doiralarini kengaytirish bilan birga ularni darslarda o'rganganlarini hayot bilan bog'lashga, qiziqishlarini oshirishga yordam beradigan fikrlar bayon qilingan.

Kalit so'zlar: Interfaol usullar, texnikaviy, axborotli, audiovizuallli faol fuqarolik pozitsiyasi, mas'uliyat, majburiyat, huquqiy ong va madaniyat, teran dunyoqarash, sog'lom e'tiqodlilik, ma'rifatparvarlik, bag'rikenglik, ma'naviy, g'oyaviy, nafosat tarbiysi.

ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ ПРЕПОДАВАНИЯ НАУКИ ОБРАЗОВАНИЯ ЧЕРЕЗ УЧЕБНЫЕ ЗАДАЧИ, ОСНОВАННЫЕ НА ЛОГИЧЕСКОМ МЫШЛЕНИИ

Аннотация

В статье использование педагогических технологий, интерактивных методов и обучающих игр, современных информационно-коммуникационных технологий при преподавании педагогики в 5-6 классах позволяет учащимся мыслить самостоятельно, расширять сферу творческого поиска и логического мышления. излагаются, которые помогают связать изученное на уроках с жизнью и повысить их интерес.

Ключевые слова: Интерактивные методы, техническая, информационная, аудиовизуальная активная гражданская позиция, ответственность, обязанность, правосознание и культура, глубокое мировоззрение, здоровая вера, просвещение, толерантность, духовное, идеологическое, углубленное образование.

Kirish. Keyingi yillarda mamlakatimizda ham "Tarbiya" fanini o'qitish kompetensiyaviy yondashuvga asoslandi. Umumiyligi o'rtalim tiziminini ilmiy-metodik jihatdan takomillashtirishda ta'limgarayonida xorijiy tajribalardan foydalanishning me'yoriy-huquqiy asoslarini yaratilgan. AQSh, Finlyandiya, Rossiya, Janubiy Koreya, Yaroniya, Italiya, Turkiya, Hindiston singari davlatlarning ta'limgarayonida muassasalari faoliyati o'rganilib, ularning ilg'or tajribalari asosida o'qitish tashkil yetilmoxda. Natijada ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyot istiqbollari, jamiat yethiyojlar, fan-tehnika va texnologiyalarining zamonaviy yutuqlari asosida ta'limgarayonlarda foydalanilayotgan darsliklarning yangi avlodini yaratish va ulardan amalda foydalanish mexanizmini takomillashtirish yanada kengroq ahamiyat kasb yetmoqda.

"Tarbiya" fanini o'qitish jarayonida 5-6-sinf o'quvchilarining tanqidiy fikrlashga o'rgatishning mazmun-mohiyati taddiq etilmasligi mazkur yo'nalishda ilmiy izlanishlar olib borishni taqozo etadi. Umumiyligi o'rtalim tizimida "Tarbiya" fanini o'qitishning bugungi holatini o'rganish va uning ona tili ta'limgarayonida tutgan o'rnini belgilash; "Tarbiya" fanini o'qitish tizimiga oid o'quv materiallarining DTS hamda dastur tabablariga mosligini qiyosiy o'rganish, shuningdek, ularni o'qitish bilan bog'liq muammolarining sabablarini aniqlash muhim ahamiyatga ega. "Tarbiya" fanini 5-6-sinflarda o'qitish tizimini innovatsion usullar asosida mantiqiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishning mazmun, usul, vositalari ishlab chiqishni takomillashtirish; 5-6-sinf o'quvchilarining dasturiy ta'limgarayonida qaysi o'quv materiallarini faqat o'qib tushunib olishlari va qaysilarini qat'iy yoddan bilishlarini aniqlash, unli tovushlarni o'qitishda qanday metod, usul va texnologiyalaridan foydalanish muhimligini aniqlash; ishlab chiqilgan taklif va tavsiyalarni tajribada sinab ko'rish va olingen natijalarini statistik tahlilga tortish.

Tadqiqot metodologiyasi. Tarbiya darsida o'quv topshiriqlar bilan ishlab chiqishni takomillashtirish; 5-6-sinf o'quvchilarining dasturiy ta'limgarayonida qaysi o'quv materiallarini faqat o'qib tushunib olishlari va qaysilarini qat'iy yoddan bilishlarini aniqlash, unli tovushlarni o'qitishda qanday metod, usul va texnologiyalaridan foydalanish muhimligini aniqlash; ishlab chiqilgan taklif va tavsiyalarni tajribada sinab ko'rish va olingen natijalarini statistik tahlilga tortish.

Tahlil va natijalar. 1-o'quv topshiriq. Vijdanan yashash (2 soatga mo'ljallangan)

Mash'ulotdan ko'zlangan maqsad:

rostgo'y bo'lish nimani anglatishini tushuntirish;

boshqalarga nisbatan halol va rostgo'y bo'lishni o'rgatish;

rostgo'ylik nima uchun kerakligini anglatish.

2- o'quv topshiriq. Matnni sinchkovlik bilan o'qing.

Matn

Siz qiyishq oynalar mamlakatiga tushib kolganingizni tasavvur qiling. Bu mamlakatda yashovchilar na o'ziga, na o'zgalarga rost so'zlamaydilar. Qiyishiq oynalarda o'z aksini topgan mamlakat hayoti murakkab, tushunarsiz, muammolarga to'la. Agar Siz bu o'lkaga tushib qolsangiz, na o'zingizni tushunasiz, na boshqalarni, duch kelgan voqealarini ham anglab yeta olmaysiz Xattoki qiyishiq oynalarda o'zingizni ko'ra olmaysiz, o'zligingizni anglay olmaysiz. Biroq Sizni nafaqat bu mamlakatdagi hayotingizni, balki xaqiqiy hayotingizni o'zgartira oladigan bir insoniy xislat bor. Bu rostgo'ylik. Agarda inson

har doim rost gapirsa, uning hayoti oson va yengil, sodda bo‘ladi. O‘z-o‘zini aldashga, soxta bo‘lishga xarakat qilib, kuchlarni ketkazish kerak bo‘lmaydi. Aslida nima bo‘layotganini faqatgina rostgo‘ylik ochib beradi, voqelikdagi hayotni ko‘rsatib beradi.

Rostgo‘ylik – asosiy insoniy xislatlardan biri bo‘lib, boshqa insonlar bilan muloqotda bo‘lganda rostgo‘y, samimiy, halol bo‘lishni, boshqalarni aladamaslikni, o‘zligini yuqotmaslikni, o‘g‘irlikni inkor etish, soxta bo‘lmaslik, va’dalarni berib bajarishda ishonchli bo‘lish demakdir. Rostgo‘y odam o‘z xato va aybini tan oladi, nohaq bo‘lsa o‘zini oqlamaydi, boshqalarni qanday mezonlar bilan baholasa, o‘zini ham shunday baholaydi. Bunday odam har qanday holatda ham xaqiqatdan voz kechmaydi, o‘z nuqtai nazari va munosabatini to‘g‘ridan-to‘g‘ri aytadi, o‘g‘irlik qa firibgarlik qilmaydi, ahloq meyyorlariga rioya qiladi, qonunlarni buzmaydi.

O‘zgalar va o‘z oldida rostgo‘y bo‘lishdagi sifatlarni jadvalga yozing.

O‘z oldida rostgo‘y bo‘lish

O‘zgalar oldida rostgo‘y bo‘lish

Vijdonli	Vijdonli
Aqilli	Aqilli
Oz sozida turadigan	Oz sozida turadigan

a).O‘z oldida rostgo‘y bo‘lib, boshqalar bilan yolg‘onchi bo‘lish mumkinmi? Yoki, aksincha, o‘zgalar bilan rostgo‘y bo‘lib o‘z oldida yolg‘onchi bo‘lish mumkinmi? Fikringizni aytинг.

b).Siz uchun qay biri muhimroq: o‘zi oldidami yoki o‘zgalar oldida?

Vaziyat 1: Said hovlida do‘stlari bilan o‘ynardi. O‘yin qiziqarli va hayajonli edi. Vaqt tez o‘tib ketdi, kech kirdi. Said onasining ovozini eshitdi, onasi uni uuga chaqirayotgan edi. Said darhol koptokni qo‘ydi-da, kurtka va sumkasini olib uuga chopib ketmoqchi ediyam-ki, uni Akmal to‘xtadi:

- Qaerga? Ketma, biz hali o‘yinni tugatmadik-ku! Bizning jamoamiz yutay deyapti-ku!
- Men ketishim kerak. Onamlarga chaqirishingiz bilanoq kelaman deb va‘da bergenman.
- Ketma, qol, o‘yinni tugataylik. Keyin oyingga chaqirganingizni eshitmadim dersan?! – deb taklif qildi Sardor.
- Ammo men eshitdim, siz ham eshitdingiz, – deb javob berdi Said.
- Lekin oying eshitganingni bilmaydilar-ku!
- Ha, sen xaqsan, ular bilmaydilar, ammo men bilaman-ku, dedi qat‘iyatlik bilan Said va uuga yugurib ketdi.

Rostgo‘ylik nima?

Said kimga nisbatan rostgo‘ylik qildi: o‘zi yoki o‘zgalarga nisbatanmi? Javobingizni asoslab bering.

Rostgo‘ylik so‘ziga ma‘nodoshi va zid ma’nolilarni yozing.

Ma‘nodoshlar	Zid ma’nolilar
Halol, vijdonli, oq ko‘ngil, yaxshi, insofli, diyonatli, tog‘ri so‘z, ta‘sirchan,	Vijdonsiz, insofsiz, diyonatsiz, aqlsiz, or-nomussiz, yolg‘onchi

Rostgo‘ylik tushunchasi bilan yonma-yon vijdon tushunchasi turadi. Vijdon har birimizda bor. Vijdonni ichki to‘siq bilan solishtirish mumkin, biz noto‘g‘ri vaadolatsiz xarakat qilmoqchi bo‘lganimizda bizga vijdon tusqinlik qiladi. U go‘yoki bizni yomon xarakatlardan ogohlantiruvchi va ahloqiy xamda ma‘naviy qadr-qimmatlarga rioya qilib yashashga undovchi ichki ovozdir. Vijdon – bu bizning qudratli yo‘lboshchimiz, u bizga qaysi tarafga yurishimiz lozimligini va to‘g‘ri yoki noto‘g‘ri yurayotganimizni ko‘rsatadigan sifatimizdir.

Vijdonan yashagan odam o‘ziga foydasi tegmasa ham rostgo‘ylik bilan harakat qiladi. “Vijdonim qiyalyapti”, “vijdon azobi” degan iboralar hammamizga tanish. Bu – yolg‘on gapirganimiz, soxta bo‘lganimiz, noto‘g‘ri, nojo‘ya xarakatlarimiz natijasida paydo bo‘lgan ichki bezovtalik, aymbordik hissi. Ba‘zida bunday holat shu qadar kuchli bo‘ladi-ki, inson tinch yashay olmaydi, o‘qiy olmaydi, ishlay olmaydi. Vijdonimiz o‘tgan ishlarga emas, kelajakda qiladigan ishlarimizni baholab berishi lozim, ya‘ni bizni achinishimizga emas, balki noto‘g‘ri harakatni bajarishimizning oldini olishi, ogohlantirishi, ezgulikka yo‘naltirishi kerak.

“Fanorchi ota”

Fanor qurilgan vaqtarda butun mahalla quvonib, unga allaqanday mehr ila qaragan bo‘lsalar-da, vaqat bu mehr uzoqqa cho‘zilmagandi. Keyincha har kim unga parvosiz bo‘la boshladi. Ayniqsa, mahalla bolalari ila fanor orasida anglashilmas dashmanlik uyg‘ondi. To‘planishib, avvalo bir-birimizning do‘ppimizni otishar, fanorga do‘ppi kiygizgan o‘rtoq mernanligi ila kerilar edi. Keyincha bu ham bizni zeriktira boshladi. chunki piston qadalgan yoki har turli ipaklar bilan bezalgan do‘ppini kiyib olib, fanor chirolyi bir tus olar, bizni xafa qilgandek bo‘lar edi. Shuning uchun qo‘limizga tosh, kesak olib, fanorga hujum qilishni o‘rgandik. Bunda u juda kuchsiz edi: kichkina bir kesak yoki tosh parchasi bechora fanorning oyna ko‘zlarini o‘pirib tushirardi. Keyin-keyin Fanorchi ota haftada uch-to‘rt marta unga «yangi ko‘zoynak» taqib ketishga majbur bo‘lardi. U ketdi, darrov biz yangi «ko‘z»ini o‘yb olardik. Shunday bo‘lsa-da, Fanorchi ota «Lom» deb og‘iz ochmasdi. Uning bu qiling‘i bizga sira yoqmas, tutib olish uchun poylasa, hatto birontamizni tutib ursa ekan, der edik. Ammo shu tilaklardan bittasi ham yuzaga chiqmasdi. Bir kun, namozshom vaqt, ko‘chada bolalar ko‘p edi. Ichimizda eng ko‘p qo‘rqmaydigan, eng battol Qosim cho‘loq:

«Bolalar!» — dedi. Changga botgan yuzlarimiz yangi bir narsa kutib, uning ko‘zlariga tikildik. — Fanorchi ota keladigan vaqt yaqin. Sindiramiz. Nima qilar ekan? — dedi-da, qo‘lga ilinadigan bir narsa qidira bosh ladi. Qo‘llarimizdan g‘izillab uchgan tosh-kesaklar fanorning hamma ko‘zlarini teshib o‘tgan edi. Uzoqdan Fanorchi otaning bukilgan kichkina qomati yaqinlasha boshladi. Narvoncha yelkadan tushib, ta‘zim ila devorga suyandi. Fanorchi ota uning ustiga chiqidda, «chirt» etib, gugurtni yodqi: fanor to‘rt tarafdan qulagan uy kabi ajava tusda, yana bir tomonga qiyshayib turadi edi. Biz hammamiz kerilib turar edik. Ba‘zilar «piq-piq» kulishdi. Chol kasal odamga o‘xshab, sekin-sekin pastga tushdi. o‘siq qoshlar tagida qisilib yotgan ko‘zlarila hammamizga yalingansimon qaradi-da, mayin bir tovush bilan:

— Tentak bolalarim, bu qanday gap? Fanorga tegmasanglar, bir narsa bo‘ladimi? U yuqorida, sizlar pastda o‘ynay beringlar-da. Bolalar jim bo‘lgan edi.

— Sizlar hali yosh, ko‘zlarining o‘tkir. Qorong‘i ham, yorug‘ ham baravar. Xufton bo‘lmasdan onalaringizning quchog‘ida pish-pish uxbab qolasiz hammangiz. Bizga o‘xshash qari-qartanglar uchun chirog‘ judayam kerak, — dedi.

Bolalarning ko‘zi cholda edi.

— Tunov kuni kechasi qattiq yomg‘ir yog‘ib turgan edi. Bu yoqqa kelsam, ko‘cha qop-qorong‘u. Fanorning teshik oynasi dan shamol kirib o‘chirib qo‘ygan. Ana u ariqning bo‘yiga bor ganimda bir nima suvni shapillatardi. Yopiray, nima ekan, deb fanorchanmi ariqqa tutsam, mendan ham qari bir kishi ariq dan chiqolmay yotgan ekan. Darrov qo‘lidan tortdim, bir amallab chetga chiqardim, hamma yog‘i loy, jiq-jiq suv. Bolalardan biri:

— Voy, boyaqish, soqoliyam, yuziyam loymi?

— Hamma yog‘i loy bo‘lgan... Keyin yetaklab uyiga eltid qo‘ydim, — dedi chol. Mening ko‘zimga Fanorchi otaning degani shunday ko‘rinib kelgandi, Qosim cho‘loq: — Yolg‘on-yolg‘on! — deb baqirdi. Bolalar birdan:

— Rost! — deb javob qaytarishdi.

— Kim endi sindirsa, shuni tutib beramiz otamga, — dedi Ahmad.

Fanorchi ota:

— Ha, barakkala, endi sindirmaysizlarmi? — dedi.

— Yo‘q-yo‘q, — javob berdi biz shu zamon. Kichkina narvonini yana yelkasiga ilib, chol qorong‘ilikka kirib yo‘qoldi. Shundan beri, haqiqatan, fanorga hech shikast tegmadi. Hozir shu fanorning o‘rnida sim to‘r bilan o‘ralgan tuxumdan kattaroq elektr lampochkasi yonib turadi. Uning uchun na yoquvchi, na gugurt, na moy kerak. Hech bir bola tegajaklik qilib tosh ham otmaydi. Uning yorug‘ida yurganda yoshligimning bir parchasini va Fanorchi otanigina xotirlayman. (Oybek)

Savollar:

1.Vijdon nimaligini o‘z so‘zingiz bilan tushuntirib bering.

2.Nima deb o‘ylaysiz, inson qachon o‘z vijdoniga qulop solishi kerak: noto‘g‘ri ishni qilishdan oldinmi yoki qilib bo‘lgandan keyinmi?

3.Agarda siz yaqin insoningizni aldasangiz va sizni vijdoningiz qiyinasa qanday qilib bu vaziyatni to‘g‘rilashingiz mumkin?

4.Nastyo o‘z vijdonini “tinchlantira oladimi”? Nega?

5.Rostgo‘ylik sezgirlik degan xislatga ham bog‘liq.

Sezgirlik – bu boshqa insonlarni tushunish, ularning kayfiyatini sezish, hissiyotlarini hurmat qilish, xohishlariga ko‘ra ular bilan munosabatda bo‘lish. Insonga ziyon yetkazmaslik, uning jismoniy va ruhiy sog‘lig‘iga zara yetkazmaslik uchun rostgo‘ylikdan cheklanish lozimligi xaqida yozilmagan ahloqiy qoidalar bor.

Rostgo‘y insонning portreti

Davom eting

Rostgo‘y inson har doim_____

Rostgo‘y inson xech qachon_____

Rostgo‘y inson _____qo‘rqmaydi.

Rostgo‘y inson _____

«Yolg‘on so‘zlovchi – o‘g‘ri kabi, o‘g‘ri mulkingni chalsa, yolg‘onchi – aqlingni». Ibrohim Xusri.

«Nutqning haqiqatligi va sozligi yaxshidir, ammo haqiqat so‘zлari nihoyatda go‘zaldir». Alisher Navoiy

“Chin so‘z mo‘tabar – yaxshi so‘z muxtasar”

«Shunday yashaginki, bolalaring xaqiqat va adolat to‘g‘risida o‘ylaganida, seni eslashsin». Jekson Braun

«Yolg‘on gapirayotganining bilsang, gapdan to‘xtash hech qachon kech emas» A. Dyuma (o‘g‘il).

Mustaqil tayyorlanish uchun vazifa

“Rostgo‘ylik – mening odatim!” mavzusida esse yozing.

3- o‘quv topshiriq. Hikoyani diqqat bilan o‘qing. Oxirini o‘ylab tugatib qo‘ying.

Uzoq kutilgan yoz keldi. Beshinchi sinf o‘kuvchilar Karim va Salir birinchi marta yozga lagerga yo‘l olishdi. Bolalar juda xursand ediki, ota-onalarning barcha nasihatlarini eshitishmadi:

- Bolalar, bu tog‘ lageri, - dedi otasi, - juda ehtiyoj bo‘ling, tarbiyachining aytganlarini qilinglar, eng asosiysi yaxshi dam olinglar!

Otaning so‘nggi so‘zлari bolalarning xotirasida qoldi, faqat yaxshi dam olish haqidagi so‘zлar qoldi. Lagerga kelgandan keyin bir necha kun o‘tkach, Karim va Samir otryadi baland toqqa sayohatga chiqdi. Otryad erta tongda uyg‘ondi, bolalar barcha zarus narsalarni yig‘ishdi va tarbiyachi bilan birga yo‘lga tushishdi.

Otryad tushlikka to‘xtagenta, quyosh tikkaga kelgan edi. Tarbiyachi gulxan yoddi, bolalar pishirish uchun kartoshkani olishdi. Bu orada Karim aylanib kelmoqchi bo‘ldi. U kichik tog‘ daryosiga bordi. Kun juda issiq edi va Karim suzishga qaror qildi. Bola uni kutayotgan xavf haqida payqamadi ham.

Karimning g‘oyib bo‘lganini Samir payqadi. U chaqira boshladi va butun otryad bolani qidira boshlashdi, lekin hech kim gulxan haqida o‘ylamadi ...

Savollar va topshiriqlar:

1. Matnda bolalarning otasi lagerda o‘zini tutish haqida nasihat qilgan joyini toping. Nima uchun bolalar ota-onalarning nasihatlariga qulop solishmadi?

2. Otryad bolalari va ularning tarbiyachisi qanday xatoga yo‘l quyishdi? Bunday xatolar qanday oqibatlarga olib kelishi mumkin?

Yoz – bu hamma, ayniqsa uzoq o‘quv yilidan keyin maktab o‘quvchilarini imkonli boricha ko‘proq vaqt tabiat qo‘ynida bo‘lishga, toza havodan nafas olishga va kuch to‘plashga intilishadi. Buning uchun kimir dala hovliga, kimir tabiat qo‘yniga, tog‘ga, kimir sog‘lomlashtirish lagerlariga boradi.

Ammo odam qaerga bormasin, u dam olish vaqtida xavfsizlik va ahloq qoidalarini bilishi va ularga rioya qilishi kerak. Aks holda, tuzatib bo‘lmaydigan falokat yuz berishi mumkin.

Xulosa o‘rnida shuni aytish mumkinki, “Tarbiya” fani orqali o‘quvchini ma‘naviy jihatdan yetuk shaxsga aylantirish mumkin. Zero, mazkur fan imkoniyatlari o‘quvchida uning uchun umri davomida har daqqa zarur bo‘ladigan axloqiy sifatlarni rivojlantirishga sharoit yaratib berishi lozim. Mazkur maqolada vijdon, rostgo‘ylik va insof kabi tushunchalargagini to‘xtalindi. Har bir insonning yutuqlaridan faxrlanish tuyg‘usi aynan 5-6 sinflarda shakllanadi. Keyingi taddiqotlarda havas, hasad, muvaffaqiyat, mag‘lubiyatdan chiqish kabi muhim tushunchalar haqida ilmiy izlanishlar olib boriladi. Umuman, o‘qituvchi tarbiya darsida o‘quvchini komil inson sifatida farovon yashashi uchun zarur bo‘ladigan eng muhim sifatlarni bosqichma-bosqich o‘rgatib borishi tavsiya etiladi.

ADABIYOTLAR

1. Mirziyoyev Sh. Erkin va farovon demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. –T.: O‘zbekiston, 2016. –14-b.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “2022–2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida”gi farmoni. PF-60-son. 2022-yil 28-yanvar. –www.lex.uz

3. M.Quronov., Yu.Risyukova, O.Tigay.,O.Usmanova., S.Xafizov.5-sinf Tarbiya darsligi.T.:G‘.G‘ulom nomidagi nashriyot matbaa ijodiy uyi, 2020.109-b.
4. M.Quronov., Yu.Risyukova, O.Tigay.,O.Usmanova., S.Xafizov.5-sinf Tarbiya darsligi.T.:G‘.G‘ulom nomidagi nashriyot matbaa ijodiy uyi, 2020.103-b.
5. Kamolova M. Ta’lim tizimida foydalanishga mo‘ljallangan dasturiy ta’lim vositalari tasnifi “PEDAGOGS” international research journal ISSN: 2181-4027_SJIF: 4.995
6. Mardonov Sh. Pedagogika fanidan o‘qitishning elektron-modulli didaktik ta’minotini ishlab chiqish texnologiyasi. — Toshkent, 2021. 88-b.
7. Axmedova M.E. Pedagogika. Darslik. “Tibbiyot nashriyoti matbaa uyi”, MCHJ. Тошкент - 2022. 223 bet.